

مشترکات ایران و افغانستان

تألیف دکتر محمد رضا کمالی

سرشناسه	:	کمالی، محمدرضا، ۱۳۳۸
عنوان و نام پدیدآور	:	مشترکات ایران و افغانستان / نویسنده محمدرضا کمالی
مشخصات نشر	:	تهران: آلوس، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۳۰۴ص
شابک	:	۹۷۸ - ۶۰۰ - ۸۵۵۴ - ۶۵ - ۳
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
موضوع	:	افغانستان -- ایران -- تاریخ
موضوع	:	افغانستان -- سیاست و حکومت
رده بندی کنگره	:	۷۸/۲/۳۷۱DS
رده بندی دیویی	:	۱۰۴۴/۹۷۱
شماره کتابشناسی	:	۵۹۰۰۵۱۰

مشترکات ایران و افغانستان

تالیف: دکتر محمدرضا کمالی

ناشر: انتشارات آلوس

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸ - ۶۰۰ - ۸۵۵۴ - ۶۵ - ۳

قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان

خیابان جمهوری اسلامی، تقاطع ابوریحان، جنب بانک ملی، کوچه فرزاد، پلاک ۲۱

تلفن: ۶۶۴۷۹۸۵۶ - ۶۶۴۹۲۲۲۷

پیش گفتار

در پی بررسی و تحقیق کتاب تاریخچه مواد مخدر بودم که تصمیم گرفتم برای تحقیقات بیشتر سفری به افغانستان داشته باشم؛ در همین حال متوجه شدم که برای رفتن به کشور افغانستان می‌بایست ویزا دریافت کنم، برای گرفتن ویزا پرس‌وجو کردم، گفتم: آدرس سفارت افغانستان در تهران در خیابان پاکستان است، تعجب کردم! چرا؟ چرا؟ چرا خیابان پاکستان؟ بعد که به افغانستان سفر کردم متوجه شدم که در کابل هم خیابانی به نام ایران وجود ندارد، بعد با خود فکر کردم که محمود غزنوی متعلق به آنجا بوده؟ قطعاً به غزنه افغانستان بود. دریافتیم که مردم افغانستان شعرهای حافظ، سعدی و شاهنامه فردوسی توسط خراسانی را بهتر از ایرانیان می‌دانند و در مدارس خود به دانش‌آموزان درس می‌دهند، ابوعلی سینا هم پدرش عبدالله بلخی، افغان بود و خودش در بخارا متولد شده، سید جمال‌الدین اسدآبادی هم در اسدآباد کابل متولد شده بود. ولی گروهی مخالف این عقیده هستند و معتقدند فقط در آنجا دین تشیع است. خواجه عبدالله انصاری هم در آنجا دفن شده، مولانا جلال‌الدین محمد بلخی (مولوی) نیز افغانی بود. در کل که به این مقوله بنگریم همه‌ی این بزرگان و دانشمندان ایرانی بودند.

یکی دیگر از دوستانم به نام عبدالقادر کمالی که نویسنده‌ای توانا می‌باشد و پدرش نیز معاونت یکی از استانداری‌های افغانستان بود، در همین کتاب شرح حال و گفتارهای ارزشمندی از ایشان را انتخاب و بیان می‌نمایم.

از این منظر که بگذریم دو نام خانوادگی کمالی یکی در ایران و دیگری در افغانستان نشان از اشتراک فرهنگ و ادب این دو سرزمین دارد. میرزا عبدالقادر بیدل دهلوی شعری درباره نام کمالی سروده که شنیدن آن خالی از لطف نیست:

بی کمالی اختصاص معنی بر زبان خامشان
 کوتاه است در جوی تیغ آسود جوهر میشه
 خاب با فقر نظر آبروی ما بس است
 مسعود مردم ز فیض کیمیا زر میشه.

با کمالی بزرگواران کمالات رسم

بی کمالی بسر بردن به کسورات رسم
 ضرب المثل گنه کرد بلخ آسگری، به شوشتر زدن گردن مسگری نشان از
 یکی بودن این سرزمین (بلخ - شوشتر) بوده است.

با توجه به این مسائل متوجه شده‌ایم که مشترکات بسیار زیادی بین ایران و افغانستان وجود دارد، پیشنهاد می‌شود تا تهیه ویزا برای شهروندان این دو سرزمین برداشته شود. حتی می‌توان در زمینه‌های مخاف صنعتی و کشاورزی در افغانستان سرمایه‌گذاری کرد تا از نظر اقتصادی به نفع هر دو کشور باشد.

همانطور در ایران استانی‌هایی به نام آذربایجان وجود دارد و از طرفی در شمال غربی ایران کشوری به نام آذربایجان است در شرق ایران هم استان‌هایی به نام خراسان وجود دارد و از طرفی کشوری به نام خراسان بزرگ هم بود که در حال حاضر کشور افغانستان است.

با شنیدن ترانه «خراسان من کجاست؟» که بسیار معروف است و توسط خلیل یوسفی خوانده شده مرا بر آن داشت که با توجه به مشترکات زیادی که در زمینه‌های مختلف اعم از فرهنگی، اجتماعی، نژادی، مذهب، حاکمیت، اقتصادی و... بین ایران و افغانستان وجود دارد، نگارش این کتاب برای این حقیر جذاب‌تر و دارای اهمیت بیشتری واقع گردد. هرچند در این مسیر با مشکلات و دردسرهای

فراوانی روبرو بودم، ولی برای دستیابی به اطلاعات بیشتر و دقیق‌تر مجبور به سفرهای متعدد به این کشور شدم، در نهایت تمامی رنج و مشقت را به جان خریده و با تالیف این کتاب بر جلوه این مشترکات روشنی ببخشم.

جا دارد در همین مقوله از آقای میروحید ذنوبی مدیریت انتشارات آلوس که زحمت ویرایش و انتشار این کتاب را به عهده گرفتند سپاسگزاری نمایم.

همچنین از سرکار خانم مریم نیک‌خواه که زحمات فراوان نسبت به آماده سازی این کتاب را بردوش داشتند صمیمانه قدردانی نمایم.

امید است که تلاش این کوچک‌ترین، مورد عنایت و اقبال عزیزان خواننده واقع گردد.

محمد رضا کمالی

فهرست مطالب

۲۷	فصل اول: (مفاهیم و معرفی کشور ایران و افغانستان)
۲۷	مقدمه
۲۸	موقعیت جغرافیایی
۲۸	ایران
۳۰	افغانستان
۳۵	معرفی ولایات افغانستان
۱۱۹	کوه‌های افغانستان
۱۲۱	جنگل‌های طبیعی افغانستان
۱۲۲	برخی از مهم‌ترین رودهای افغانستان
۱۲۲	برخی از دریاچه‌های افغانستان
۱۲۳	آبشارهای افغانستان
۱۲۳	معادن افغانستان
۱۲۴	زمین زراعتی افغانستان
۱۲۵	اقوام و طوایف باشنده افغانستان
۱۲۶	ترکیبات شغلی مردم افغانستان
۱۲۷	شهرنشین‌ها یا صنعت‌گران
۱۲۸	رسومات

- ۱۲۹ مشترکات بین ایران و افغانستان
- ۱۳۱ روابط ایران و افغانستان

فصل دوم: وضعیت فرهنگ و ادبیات ایران و افغانستان

- ۱۳۳ بررسی تطبیقی ادب پایداری در شعر شاعران معاصر ایران، افغانستان
- ۱۳۵ زبان دری قبل از اسلام
- ۱۳۹ حرامان (افغانستان قدیم) و ادبیات دری
- ۱۴۳ ادبیات دری و آفرانه‌ها و فلکلور
- ۱۴۴ ریشه لغوی زبان دری
- ۱۴۵ علل تشابه زبان‌های دری و فارسی
- ۱۴۷ پیوند زبان‌های دری و پارسی
- ۱۴۸ بزرگان ایران و افغانستان در دوره قدیم

فصل سوم: علت جدایی افغانستان از ایران

فصل چهارم: تاریخ سیاسی افغانستان

- ۱۶۸ دوره باستانی (قبل از میلاد تا ظهور اسلام)
- ۱۶۸ شیوه مطالعه تاریخ سیاسی افغانستان
- ۱۶۸ بخش اول از قرن دوم میلادی تا ظهور اسلام
- ۱۷۵ بخش دوم دوره‌ی اسلامی
- ۱۸۴ بخش سوم دوره معاصر
- ۱۸۴ از احمد شاه ابدالی تا تجاوز انگلیس (۱۷۴۷ تا ۱۸۳۸ م.)
- ۱۸۷ امارت دوست محمدخان و تجاوز انگلیس
- ۱۸۹ قیام شمالی

۱۹۰	قیام هفدهم رمضان کابل
۱۹۳	امارت شیرعلی خان و دومین تجاوز انگلیس
۱۹۵	امارت عبدالرحمان و غلبه استبداد
۱۹۸	اصلاحات حبیب‌الله خان و شکل‌گیری حلقه‌های سیاسی
۲۰۶	از استقلال تا ظاهرشاه
۲۰۶	امان‌الله خان و کسب استقلال
۲۰۹	(از ظاهر شاه تا کودتای ۲۶ سرطان)
۲۰۹	حکومت سردار محمدهاشم خان
۲۱۰	حکومت سردار شاه محمود خان
۲۱۳	حکومت سردار محمد داوود خان
۲۱۵	دلایل استعفای داور
۲۱۶	حکومت دکتر یوسف
۲۱۷	حکومت محمد هاشم میوندال
۲۱۸	حکومت سردار نور احمد اعتمادی
۲۱۹	حکومت دکتر عبدالظاهر
۲۲۱	حکومت موسی شفیق و پایان کار رژیم سلطنتی
۲۲۲	گرایش داوود به غرب
۲۲۳	الف: در رابطه با کشورهای تحت نفوذ غرب
۲۲۳	ب: در رابطه با کشور شوروی
۲۲۷	اقدامات داوود برای رهایی از چنگال از شوروی
۲۲۹	زمینه‌سازی روس‌ها برای سرنگونی داوود
۲۲۹	تجاوز ارتش سرخ به افغانستان
۲۲۹	حکومت ببرک کارمل
۲۳۰	حکومت نجیب
۲۳۱	دولت موقت پیشاور در کنار دولت کابل
۲۳۱	حکومت سبقت‌الله مجددی

فصل پنجم: عوامل و منابع تنش‌زا سیاسی-امنیتی در روابط ایران و افغانستان.....	۲۳۵
مهم‌ترین منابع چالش‌زای امنیتی-سیاسی ایران و افغانستان.....	۲۴۰
مواد مخدر.....	۲۴۰
پناهندگان افغانی.....	۲۴۱
مذهب.....	۲۴۲
تروریسم.....	۲۴۳
میراث‌های خارجی در افغانستان.....	۲۴۵
حقاب رودخانه‌های مرز.....	۲۴۶
فصل ششم: ملاحظات جمهوری اسلامی ایران درباره حضور ناتو در افغانستان.....	۲۵۱
تأثیرات حضور ناتو در افغانستان بر روابط دو جانبه ایران - افغانستان.....	۲۵۴
تأثیرات حضور ناتو در افغانستان بر امنیت منطقه ای ایران.....	۲۶۲
تأثیرات حضور ناتو در افغانستان بر امنیت ملی ایران.....	۲۶۵
برخی رهیافت‌های آشتی‌جویانه برای کاهش تنش‌ها.....	۲۶۷
فصل هفتم: اقتصاد افغانستان.....	۲۷۱
اکتشافات اخیر اقتصادی.....	۲۷۳
تحولات سکتور پولی و بانکداری.....	۲۷۷
سکتور مالی افغانستان کمتر توسعه یافته است.....	۲۷۸
چالش‌های امنیتی روابط اقتصادی ایران و افغانستان.....	۲۷۸
فصل هشتم: دیپلماسی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در افغانستان.....	۲۸۱
دیپلماسی فرهنگی.....	۲۸۳
دیپلماسی فرهنگی ایران.....	۲۸۶
زمینه‌های اجرای دیپلماسی فرهنگی ایران در افغانستان.....	۲۸۸
الف) مهاجرت:.....	۲۸۸

- ب) زبان: ۲۸۹
- پ) اسطوره: ۲۸۹
- ث) سابقه همکاری: ۲۹۰
- عملکرد فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در افغانستان ۲۹۱
- فرصت‌های دیپلماسی فرهنگی ایران در افغانستان ۲۹۴
- الف) ایجاد گروه مشترک‌المنافع ۲۹۴
- ب) پیش‌برد وابستگی‌های متقابل در سایر زمینه‌ها از جمله اقتصادی ۲۹۴
- ج) استفاده از ظرفیت‌های شناخته شده کشور ۲۹۵
- چالش‌های دیپلماسی فرهنگی انقلاب اسلامی ایران در افغانستان ۲۹۷
- الف) اقدامات ۲۹۷
- ب) حضور نظامی ایران ۲۹۷
- ج) تلاش سایر کشورها از جمله روسیه، چین و هند ۲۹۸
- د) اختلافات مذهبی ۲۹۸
- و) پان‌افغانیسم ۲۹۹
- منابع ۳۰۲